

Text kázání: Matouš 18, 23 – 35

„Spravedlnost mě moc nezajímá.“ Prohlásil kdysi jeden můj kolega v práci. „Když se týká mě, tak mne ale zajímá.“ Položertem tak vyjádřil něco, čím se pravděpodobně řídí většina lidí, nás, kteří jsme tady nevyjímaje.

Svět není spravedlivý. Mnoho zla zůstává nepotrestáno. Ti, kdo působí druhým bolest a utrpení, často nejsou za své činy voláni k odpovědnosti anebo odcházejí od soudu bez trestu. Váleční zločinci desítky let unikají spravedlnosti a mnozí dožijí své životy, aniž by kdy byli jakkoliv potrestáni. Diktátoři tyranizují národy a nikdo na ně nemůže. -- Nemusí se ale jednat o celonárodní tragédie, jako jsou diktatury a války. I v osobních osudech jednotlivců je spousta nenarovnaných křivd, zla, ubližování a týrání s nemožností dovolat se práva. Nespravedlnost v různých formách proniká i našich do rodin. Nedokážeme být spravedliví ani ke svým nejbližším. I v našich rodinách si často neprávem křivdíme, nespravedlivě ubližujeme a působíme bolest. Křivdy rodičů v sobě děti nosí nevyřešené často až do dospělosti. Několikrát jsem říkal svým dětem, že si jako rodič vyhrazuji právo „být nespravedlivý“. Děti čekají, že rodiče budou všem dětem dávat stejně, že žádnému z dětí nedopřejí víc než druhému, že budou všem svým dětem měřit stejným metrem, nikomu nebudou nadřizovat, nikoho nespravedlivě nepotrestají, a nakonec ještě rozdělí spravedlivě dědictví, které po nich dětem zůstane, až umrou. Určitě se máme snažit, a nejen jako rodiče, měřit všem stejným metrem, nikoho neupřednostňovat a nikomu nenadržovat. Jenomže absolutní spravedlnost v této věci není v našich silách, a když se rodiče o takové spravedlivé rozdělování snaží, může to vyznít až tragikomicky.

Před chvílí jsme zpívali píseň o soudném dni. Někdy se říká, že víra v poslední soud vznikla z lidské touhy po konečném vítězství dobra a po potrestání zla. Že se člověk nemohl a nechtěl smířit s tím, že by někdo mohl beztrestně konat zlo, dopouštět se křivdy na druhých, a nikdy nebyl volán k odpovědnosti za svoje činy. Proto si prý lidé vytvořili představu, že když ne v tomto životě, tak aspoň jednou, po smrti budou všichni pachatelé zla, spravedlivě potrestáni. Že je tedy za vírou v poslední soud v podstatě touha po odplatě, možná dokonce po pomstě. Představa konečné odplaty těm, na které teď nikdo nemůže, pro někoho opravdu může být lákavá. Je ale třeba říct, že většina míst v Bibli, zvláště v Novém Zákoně, kde se mluví o posledním soudu, většina těchto míst obrací naši pozornost na nás samotné, na posluchače nebo čtenáře samotné. Taková místa, jako např. podobenství o boháči a Lazarovi, nám připomínají především naši vlastní odpovědnost, kterou my sami máme. Odpovědnost za svůj život, za své činy, za to, jak nakládáme se vším, co nám bylo svěřeno a jaký postoj zaujímáme k bližním. Jestli to podobenství někdo chápe jako útěchu, že bohatý chlápek, co na všechny kolem kašle, dojde odplaty, pak prosím. Ale to není smysl tohoto příběhu, který Ježíš vyprávěl učedníkům. Biblická víra v poslední soud dává vážnost všemu, co děláme my sami. I tomu, co děláme skrytě, mimo zraky lidí, ať už je to dobré nebo zlé. Dává smysl dobrým skutkům konaným ne proto, abychom si zasloužili věčný život, ale konaným jako projev vděčnosti za odpuštění a dar věčného života, který jsme už dostali díky tomu, co pro nás udělal Pánu Ježíš Kristus.

V listu Římanům píše Pavel, v kapitolách 3 a 5 že jsme byli v Ježíši Kristu „učiněni spravedlivými“. Ekumenický překladu čteme, že jsme „byli ospravedlněni“. Ve 3. kapitole listu Římanům se setkáváme s pojetím spravedlnosti, jak ji chápali farizeové. Čteme tam: „Ani jeden není spravedlivý, všichni zhřešili.“ Apoštol Pavel, který tato slova napsal, byl původně členem farizejského hnutí. Když pak uvěřil že Ježíš z Nazaretu je Mesiáš, byla jeho nově nabytá víra konfrontována právě s tímto chápáním spravedlnosti, jak ji vnímalo farizejské učení. Pro farizeje „spravedlnost“ rovná se „nehřešit, vyhnout se všemu nečistému“. Dosáhnout spravedlnosti podle pojetí farizeů znamená dokázat se absolutně vyhýbat čemukoliv zlému, tomu, co by mne učinilo nečistým před Hospodinem. Odtud i název hnutí, hebr. „feruším“ znamená „ti, kdo jsou oddělení“, to znamená oddělení od hříchu, od hříšného světa.

Jaká je ta naše spravedlnost, která je nám darována, když jsme uvěřili v Pána Ježíše Krista? „Zadarmo jsme učiněni spravedlivými.“ To znamená vyhlášení toho, kdo stojí před soudem jako obžalovaný, za nevinného. Byli jsme ospravedlněni – byli jsme prohlášeni nevinnými, a to zadarmo. Kdyby Bůh rozhodnul podle skutků, byli bychom odsouzeni. Jedná se tedy o amnestii. Byli jsme u soudu nespravedlivě očištěni. Tak toto je Boží spravedlnost: Ty a já jsme byli nespravedlivě zbaveni viny. Říká se tomu „milost“. A to je všechno? Tím to končí? Nebo má tato darovaná spravedlnost nějaký dosah do našeho praktického života, do našeho jednání? Slyšeli jsme podobenství o služebníkovi, který se dovolával spravedlnosti, když vyžadoval splacení dluhu od svého kolegy. Ten, co se domáhal splacení dluhu, byl v právu.

A protože byl v právu, rozhodl se, že si toho druhého pořádně podá. Jako křesťané nemáme zakázáno dovolávat se svých práv. Ale je mnohem důležitější, **abychom měřili lidem kolem nás stejným metrem, jakým Bůh naměřil nám.** Metrem milosrdenství a odpuštění. To je také smysl Ježíšových slov, když k němu přivedli ženu, která se dopustila nevěry, a stoupci přísné linie dodržování zákona očekávali, že Ježíš nemůže rozhodnout jinak, než že potvrdí rozsudek smrti. A Ježíš je místo toho překvapivě vyzve: „Kdo je bez hříchu, první hod' kamenem“. Kdybychom si ve svém životě vždy včas dokázali vzpomenout na milosrdenství, které nám bylo nabídnuto místo odsouzení, mohli bychom se vyhnout některým činům, za které se pak stydíme a které bychom raději ze svého života vymazali. Činům, kdy nám ve jménu spravedlnosti, a vlastně ve jménu touhy po spravedlivé odplatě, chyběla schopnost odpuštění, schopnosti prokázat milosrdenství.

Je jedna zajímavost ve starozákonní hebrejštině, kterou bych tady chtěl zmínit. Ve starých dobách, kdy neexistovaly sociální služby, měly velký význam pro přežití všech slabých a nemohoucích almužny. Almužny se v biblické hebrejštině řeknou „cedakót“. Jenomže původní význam slova „cedakót“ je „spravedlivé skutky“. (Možná jste někdy slyšeli hebrejský výraz „cadík“, tzn. „spravedlivý“.) Skutky milosrdenství – almužny, pomoc potřebným, těm, kdo si sami neumí pomoci, jako byli v biblické době sirotci a vdovy, to je tedy naplňování spravedlnosti. Řekli jsme si na začátku, že svět je nespravedlivý. A tady se nám kruh uzavírá a vše do sebe začíná zapadat. Spravedlivé skutky v tom starozákonním smyslu, skutky milosrdenství, almužny, solidarita, pomoc potřebným, ať už to nazveme jakkoliv, pomáhají oslabit nespravedlnost v tomto světě. Dříve almužna pro sirotky a vdovy, dnes pomoc potřebným a těm, kdo jsou v nouzi, alespoň trochu zmenšuje rozdíl mezi námi, kteří – z velké míry ne vlastní zásluhou - žijeme v relativně dobře zabezpečeném světě a mezi těmi, kdo se ne vlastní vinou narodili v chudobě, nebo kdo bez vlastního zavinění jinak trpí. Nebo dává novou šanci těm, kdo se ocitli v problémech třeba i vlastní vinou. Ale i nová šance je významným prvkem dobré zprávy, evangelia o Bohu, který nelituje toho dát člověku znovu a znovu novou šanci.

Co říct na závěr? Snad jen zopakovat to, co už jsme si řekli: Podstatou naší spravedlnosti nemá být, že se budeme dovolávat všeho, na co máme právo. Podstatou naší spravedlnosti nemá být ani to, že budeme všem lidem kolem sebe měřit stejným metrem. Podstatou naší spravedlnosti má být to, že **budeme druhým lidem měřit stejným metrem, jakým Bůh naměřil nám.** Modleme se:

„Pane, prosíme, uč nás předávat dál milost a milosrdenství, které od Tebe dostáváme. Dávej nám sílu odpouštět, tak jako jsi Ty odpustil nám. Dávej nám sílu pomáhat potřebným a tak naplňovat spravedlnost. Amen.“

Panovníku Hospodine,

Chceme ti vzdát chválu a oslavovat tvoje svaté jméno, ale tu si uvědomujeme, že toho ani nejsme hodni. Chceme tě uctívat, ale uvědomujeme si, že tě svými myšlenkami ani svou představivostí nedokážeme pojmout a pochopit. A také máme obavy, aby naše uctívání nebylo jen mlácením prázdné slámy. Chceš, abychom tě ctili celým srdcem a životem. Víš, kolikrát bylo naše srdce jinde, daleko od tebe. Prosíme, stvoř nám čisté srdce a přímého ducha.

Pane Ježíši Kriste, prosíme o odpuštění našich vin a selhání, které vede ke smíření s Bohem. S tím, kterého nás učíš nazývat nebeským Otcem. Prosíme, aby tvoje smíření a odpuštění pronikalo i do našich vzájemných vztahů. Aby nás přemáhala moc tvůj odpouštějící lásky natolik, že i v našich vztazích bude mít odpuštění a touha po smíření rozhodující slovo.

Duchu svatý, prosíme, veď nás cestou věčného života, dej prosíme, ať nescházíme z tvé cesty, podpírej nás a dej, ať nepadáme.

Pane, buď s námi, o to prosíme. Amen.

Přímluvná modlitba:

Pane Ježíši Kriste,

Chceme se nyní u tebe přimlouvat v důvěře, že nás slyšíš. Prosíme za naši víru. Chtěli bychom být vyslanci tvého království, tak jak to i ty od nás očekáváš. Přáli bychom si, aby naše víra a křesťanské postoje byly městem na hoře ležícím, které je zdáli vidět, a přitom se často přistihneme, jak světlo víry schováváme pod nádobu.

Prosíme o radostnou odvahu víry.

Prosíme za naše rodiny, aby byly místem odpuštění, smíření, vzájemného přijetí. Ať si dokola nepřipomínáme staré křivdy.

Prosíme za církev, za sbor, ve kterém žijeme. Ať umíme vidět ve druhých Boží děti, které ty miluješ.

Prosíme za ty, kdo prožívají bolest, ať fyzickou či duševní. Prosíme za nás, ať bolest kolem nepřehlízíme, nejsme k ní lhostejní, netváříme se, že se nás to netýká.

Prosíme za místa, kde se lidem nedostává lidské spravedlnosti a kde jsou vystaveni násilí a zvlí těch, kdo touží po moci. Prosíme za místa válečných, náboženských a etnických konfliktů. Prosíme za východní Ukrajinu. Prosíme za Sýrii, za Barmu i za jiná místa, kde je zabíjení nevinných považováno za hrdinský čin.

Pane, zbavuj nás lhostejnosti. Ať se nevymlouváme, že nic nezmůžeme, ale ať s tvou pomocí a ve tvé síle naplňujeme spravedlnost svými skutky a úsilím podle svých možností.

Dej ať si dokážeme vždy včas vzpomenout na milosrdenství a odpuštění, kterého se nám denně dostává od tebe, a umíme je předávat dál.

A modleme se společně slovy modlitby Páně:

Otče náš, který jsi v nebesích,
posvět se jméno tvé, přijď království tvé,
buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes,
a odpuť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého,
neboť tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.